

N:o 6 a.

Ank. till Riksd. kansli den 13 april 1893, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående vissa ändringar i organisationen af Karlskrona artillericorps m. m.

(1:sta U. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 24 februari 1893 har Kongl. Maj:t i en samma dag till Riksdagen aflåten proposition (n:o 42) föreslagit Riksdagen att medgifva, att till uppsättning och underhåll af Karlskrona artillericorps, så organiserad och aflönad, som den vid nämnda protokoll fogade normalstat närmare utvisade, måtte få användas, förutom det för uppsättande af denna corps af nästlidna års lagtima Riksdag beviljade reservationsanslag å 189,600 kronor, den på de nuvarande fästningsartillerikompanierna belöpande andel af de under femte hufvudtiteln till *aflöning åt flottans corpser och stater*, till *beklädnad*, till *naturaunderhåll* samt till *rese- och traktamentspenningar* anvisade anslag, äfvensom att de besparingar å de sålunda för corpsen anvisade tillgångar, som under tiden för dess uppsättning kunde beredas, måtte, på sätt Riksdagen vid förstnämnda reservationsanslags beviljande medgifvit, få af Kongl. Majt disponeras för uppförande af de för corpsen erforderliga byggnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter; dock med förbehåll att den nya organisationens genomförande icke komme att verka rubbing i afseende på det artillericorpsen tillhörande, vid fästningsartillerikompanierna redan antagna värfvade manskaps hittills varande förmåner och förpligtelser; samt

att de för befäl och underbefäl med vederlikar vid flottan gällande pensioneringsgrunder måtte få tillämpas jemväl i afseende å befäl och underbefäl med vederlikar vid Karlskrona artillericorps.

Såsom af ofvannämnda statsrådsprotokoll inhemtas, har statsrådet och chefen för sjöförvarsdepartementet vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t till en början erinrat, hurusom 1892 års lagtima Riksdag för uppsättande af en fästningsartillericorps, afsedd för sjöbefästningarna vid Karlskrona, med godkännande af de för samma corps uppgjorda, vid statsrådsprotokollet öfver sjöförvarsärenden den 13 januari 1892 fogade stater (bil. A—D), på ordinarie stat anvisat ett reservationsanslag af 189,600 kronor, samt medgifvit, att å anslaget uppkommande reservationer finge af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af kostnader för uppförande af för corpsen erforderliga byggnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter.

Denna fästningsartillericorps, som endast vore beräknad för de nuvarande sjöbefästningarna, Kungsholmen och Vestra Hästholmen, men icke för Oscarsvärnslinierna eller de för Karlskrona försvar nödiga befästningarna å öarne utanför staden, skulle utgöras af 26 officerare, 1 förste bataljonsläkare, 1 fästningsintendent, 24 underofficerare samt 100 man fast stam, jemte de sjömanscorpsen förut tillhörande fästningsartillerikompanierna 400 man, för hvilka sistnämnda aflöning, beklädnad och naturaunderhåll inginge i kostnaderna för sjömanscorpsens värfvade stam.

För fästningsartillericorpsens inqvartering och öfning skulle de byggnader å Kungsholms fästning delvis tagas i anspråk, om hvilkas uppförande för den flottan tillhörande beväring, som der vore afsedd att öfvas, Kongl. Maj:t samtidigt till Riksdagen gjort framställning. Anslag till dessa byggnader blef emellertid icke af Riksdagen beviljad, utan hänvisade Riksdagen i fråga härom till sitt här ofvan omförmälda beslut att medgifva, det reservationerna å anslaget till fästningsartillericorpsen finge af Kongl. Maj:t disponeras för uppförande af de för corpsen erforderliga byggnader.

Då sedermera chefen för sjöförvarsdepartementet anmodat öfverkommendanten i Karlskrona att inkomma med förslag till såväl åtskilliga reglementariska föreskrifter för den nya fästningsartillericorpsen som ock anordningar beträffande de för densamma erforderliga byggnaders uppförande, anförde öfverkommendanten uti afgifvet utlåtande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de åsigter, som vid en öfverläggning i Karlskrona mellan honom och chefen för fortifikationen med flera personer till chefen för sjöförvarsdepartementet enhälligt uttalades, bland annat:

att derest, såsom ifrågasatt varit, nödiga byggnader för inqvartering af såväl fästningsartillericorpsen som det till öfning å sjöbefästningarna afsedda ökade antalet värnpligtige skulle å Kungsholms fästning

uppföras, detta skulle betänkligt inkräkta på utrymmet inom fästningen, hvarförutom vid krigsutbrott det antagligen skulle blifva nödigt att nedrifva dessa byggnader dels för vinnande af utrymme för liniernas betjenande, dels ock för att förekomma den manspillan, som säkerligen skulle förorsakas af splint från byggnaderna, derest de skulle qvarstå i sitt oskyddade läge, och att något skyddadt sådant ej kunde beredas utan ytterligare befästningsarbeten;

äfvensom att något hinder för corpsens förläggande till Karlskrona icke syntes föreligga, men väl flera viktiga (af öfverkommendanten angifna) skäl tala för dess förläggning der; hvarjemte öfverkommendanten uttalade den åsigt, att, efter fästningsartillerikompaniernas utbrytning ur sjömanscorpsen, intet skäl funnes att bibehålla samma rekryteringssätt för dem som för sjömanscorpsen, och att genom förändring af corpsens rekrytering och organisation till likhet med Vaxholms artillericorps kunde för icke större årlig kostnad, än de nuvarande fästningsartillerikompaniernas, erhållas en styrka betydligt större än den nuvarande och så stor att den blefve fullt tillräcklig att jemväl bestrida garnisonstjensten i Karlskrona och lemna erforderligt kadermanskap till de värnpligtige, som vore afsedda för bemanning af Oscarsvärnslinierna och batterierna å öarna.

Med anledning af hvad sålunda förekommit och för närmare utredning af frågorna om fästningsartillericorpsens förläggningsort, organisation och utbildning med flera dithörande frågor hade Kongl. Maj:t under den 23 sistlidne september nedsatt en komité af officerare från flottan, generalstaben och fortifikationen, med uppdrag att afgifva förslag och yttrande bland annat angående nödiga byggnader för corpsen, platsen för dessa byggnaders uppförande och kostnaderna därför, corpsens styrka, för den händelse den befästade orten Karlskronas hela behof af fästnings- och positionsartilleri skulle, hvad trupp anginge, fyllas af corpsen samt sättet för corpsens rekrytering och den årliga rekrytantagningens storlek samt de vilkor, på hvilka antagningen borde ske; och hade denna komité under den 21 december nästlidna år afgifvit utlåtande och förslag.

Komitén hade deruti utalat den åsigt, att corpsen, som komitén föreslagit bära benämnas »Karlskrona artillericorps», borde förläggas till Karlskrona, der erforderliga byggnader å uppgifven plats skulle för densamma uppföras, och att corpsens fredskontingent skulle bestå af 420 man, deraf 59 man befäl och underbefäl, 1 läkare samt 360 man gemenskap, hvilken styrka skulle vara tillräcklig såväl för att lemna erforderligt befäl och underbefäl samt kadermanskap till fästnings-

och positionsartilleri för hela den befästade orten Karlskrona som för tjänstens skötande i fredstid och för att erhålla för corpsen erforderlig krigsstyrka; och hade komitén, särskildt hvad afsåge Karlskrona såsom förläggningssort, framhållit såsom fördelar: att ledningen af denna orts försvar blefve mera centraliserad, än om corpschefen med stab vore förlagd till Kungsholmen; att utrymmet å sjöbefästningarne icke behöfde tagas i anspråk af byggnader, hvilka vid befästningarnas sätande i krigstillstånd skulle vara till hinder; att i staden Karlskrona ett vid krigstillfälle högst behöfligt kasernutrymme vunnes samt att ersättningstruppernas utbildning under krig, omöjlig å sjöbefästningarna, vid corpsens hufvudstation ostörd kunde fortgå.

Komitén hade vidare i fråga om corpsens rekrytering yttrat:

att den nuvarande åttaåriga värningen syntes vara olämplig för artillericorpsen af följande skäl:

att en tjänstgöringstid af 3 år och 5 månader ej vore behöflig för manskapets utbildning;

att det under 4 år och 7 månader permitterade manskapet, som under samma tid tillhörde de värnpligtiges första uppbåd och sålunda i alla fall vore tillgängligt, derunder ådroge staten en betydlig och alldeles obehöflig kostnad;

att detta värningssystem ej vore mäktigt att *så*, som vid en kortare värningstid, vid mobilisering tillföra erforderligt antal f. d. stamanställda; samt

att rekryteringen skedde under allt för kort tid och från olika delar af landet samtidigt för hela flottan;

och hade komitén för den skull föreslagit en anväfningstid af *tre* år med rekapitulation på *ett* eller *flera* år äfvensom att den, som skulle värivas, skulle hafva en ålder af minst 18, men ej öfver 25 år samt att antagningen skulle ske i enlighet med tjänstgöringsreglementet för armén.

Den årliga rekrytkontingenten skulle med hänsyn härtill och till corpsens styrka blifva 98 man.

Beträffande corpsens aflöningsförmåner hade komitén ansett corpsen böra likställas med Vaxholms artillericorps samt därför vid beräkning af kostnaden för corpsen tillämpat den för nämnda artillericorps af nästlidet års urtima Riksdag antagna stat med endast den skiljaktighet, som betingades af corpsens storlek och sammansättning, samt med vissa afvikelser, som omförmälas i statsrådsprotokollet [sid. 5—6].

Komitén hade med ledning af de sålunda anförda grunderna upp-

gjort förslag till normalstat för Karlskrona artillericorps, hvilken stat slutar på 303,902 kronor 4 öre.

Såsom för den af komitén ifrågasatta organisationen tillgängliga medel hade komitén beräknat:

dels det af nästlidna års lagtima Riksdag för fästningsartillericorpsens uppsättande anvisade reservationsanslag å kronor 189,600: —

dels den på fästningsartillerikompanierna belöpande andel af de till nya sjömanscorpsens värfvade stam utgående anslag, hvilken andel, då fästningsartillerikompanierna utgöra 400 man af denna stams hela styrka, 2,900 man, komitén upptagit till $\frac{4}{29}$ af anslaget till aflöning med	„	60,799: 04
„ „ beklädnad med	„	19,421: 17
„ „ naturaunderhåll med	„	32,579: 76
„ „ rese- och traktamentspenningar med ...	„	1,502: 07

utgörande tillsammans kronor 303,902: 04

eller samma belopp, hvarpå den af komitén uppgjorda normalstaten slutade.

Den af komitén sålunda ifrågasatta organisation af fästningsartillericorpsen hade komitén ansett medföra följande betydande fördelar:

en stark befäls- och underbefälskader, som i hög grad underlättade mobiliseringen af corpsen, ökade dess krigsberedskap och höjde dess krigsduglighet — omständigheter, som vore ytterst beaktansvärda, då frågan gälde försvaret af en sådan plats som Karlskrona med ett läge och en betydelse, hvilka i förening gjorde den till ett af de första och sannolikaste operationsföremålen under ett krig;

likformighet i organisationen af våra båda sjöbefästningsartillericorpsar, hvarigenom samband mellan dem alstrades, som kunde bidraga till bådars utveckling; rekryteringen blefve lika lätt eller lika svår vid den ena som vid den andra, då vilkoren vid båda corpserna blefve lika och, — om sådant framdeles skulle finnas önskligt och nyttigt — deras sammanslagning till *en* kustartillericorps kunde ske utan någon svårighet;

en ständigt i tjenst varande manskapsstyrka af 360 man i stället för den nuvarande organisationens 250 man under vintern och 300 man under sommaren; samt slutligen

dubbelt så stor rekrytkontingent, hvilken vid mobilisering motsvarades af en dubbelt så stor tillgång af stam och f. d. stamanställda tillsammans.

Departementschefen har i allt väsentligt ansett sig böra biträda

komiténs förslag, enär, såsom af dess utredning framginge, genom en i enlighet med dess förslag förändrad organisation af den för sjöbefästningarna afsedda artillericorps denna skulle inom de för densamma redan anvisade anslagsbelopp kunna göras tillräcklig för hela det för den befästade orten Karlskrona erforderliga fredsbehof af artilleritrupp, under det att med den förut tillämnade organisationen af corpsen behof af ökade anslag för uppsättning af det för Oscarsvärnslinierna och befästningarna å öarne erforderliga befäl, underbefäl och förhandsmanskap snart nog skulle göra sig gällande; hvartill komme att genom en sådan förändrad organisation jemväl de af komitéen anförda fördelar vunnes.

Vid komiténs förslag har departementschefen dock velat göra vissa erinringar i fråga om corpsens beklädnad, om förvaltningsdirektionens lämplighet att bestrida intendenturen, om intendentens löneförmåner, om dagaflöningen för sergeanter samt slutligen om antalet sergeanter och antalet arfvoden för konstaplar, första klassens artillerister och sjukvårdare, hvarom omförmäles i statsrådsprotokollet (sid. 7—8).

Med de förändringar, som i berörda hänseenden synts departementschefen erforderliga och som jemväl iakttagits i den statsrådsprotokollet bilagda normalstat för corpsen, hade departementschefen tillstyrkt bifall till komiténs förslag till förändring i organisationen af den för sjöbefästningarna vid Karlskrona afsedda artillericorps, hvilken Kongl. Maj:t under den 20 sistlidne januari förordnat skola benämnas »Karlskrona artillericorps». Men alldenstund genomförandet af denna organisation, som ej erforderade höjning af anslaget, skulle förutsätta ändringar dels i de af Riksdagen nästlidet år fastställda stater för fästningsartillericorpsen, dels ock i den år 1887 fastställda stat för sjömanscorpsens värfvade stam, i hvad densamma afsåge fästningsartillerikompaniernas manskap, ansåge departementschefen Riksdagens godkännande af dessa förändringar böra begäras.

Beträffande de skäl, som legat till grund för Kongl. Maj:ts framställning i afseende å pensioneringsgrunder för corpsens befäl och underbefäl med vederlikar, får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet (sid. 9).

Såsom här ofvan erinrats beslöt Riksdagen år 1892 på Kongl. Maj:ts framställning uppsättande af en fästningsartillericorps för sjöbefästningarna vid Karlskrona i enlighet med de af Kongl. Maj:t för

densamma föreslagna stater. Att redan året derefter, innan någon erfarenhet vunnits om den beslutade organisationen, vidtaga förändring af densamma, synes utskottet i och för sig icke lämpligt. Dertill kommer emellertid, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning sammanhänger med en annan af Kongl. Maj:t Riksdagen förelagd proposition (n:o 43) angående förändrad organisation af sjömanscorpsen. Enligt hvad utskottet i sitt deröfver afgifna utlåtande (n:o 6 b) meddelar, har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka bifall till sistnämnda proposition. Vid sådant förhållande och då antagningssättet för de båda corpserna, enligt utskottets mening, bör vara öfverensstämmande, har utskottet icke heller kunnat förorda förevarande framställning. I afseende å densamma har utskottet emellertid icke velat lemna oanmärkt, att, oaktadt fästningsartillericorpsen fortfarande skall tillhöra flottan, till förebild för dess nya organisation tagits en fästningsartillericorps vid armén. Afsigten dermed synes, enligt statsrådsprotokollet, vara att underlätta en förening framdeles af de båda fästningsartillericorpserna. Dessa synas emellertid, enligt utskottets uppfattning, icke hafva samma uppgift.

Uti en vid den af Kongl. Maj:t tillsatta, här ofvan omförmälda komité för uppgörande af förslag till omorganisation af den för sjöbefästningarna vid Karlskrona afsedda artillericorpsen fogad reservation har utskottet jemväl funnit stöd för sina åsikter i frågan. Deri yttras nemligen, bland annat, att alldenstund en del af corpsen, d. v. s. manskapet, redan funnes och blifvit organiserad och utbildad efter vissa fastställda grunder och reglementen, man icke utan tvingande skäl, och derest icke väsentliga anmärkningar mot denna organisation blifvit anförda, borde frångå densamma i andra afseenden än som syntes vara af behovet påkallade; att hvarje större rubbning i det bestående icke kunde undgå att menligt inverka på det hela; samt att, då corpsen komme att tillhöra flottan och genom sitt operationssätt i yttersta hafsbandet hade en större och mera omfattande uppgift än Vaxholms artillericorps, den åtminstone hos en del af sitt befäl kräfde ett visst mått af sjömanskap och sjömannaomdöme, som icke vore så behöfligt hos befälet på en fästning, hvars operationsområde, såsom Vaxholm—Oscar-Fredriksborg, vore beläget i inre skärgården.

Icke heller har utskottet förbisett, att den förändrade organisation, Kongl. Maj:t föreslagit, skulle medföra betydligt ökade byggnadskostnader, hvaraf åter följden blefve, att uppsättningstiden komme att förlängas.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke
må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 april 1893.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS PERSSON.

Reservationer:

af herrar *V. N. Ekenman*, *H. P. P. Tamm*, friherre *A. R. von Kræmer*, *K. Bohnstedt*, *G. D. R. Tornerhjelm*, *E. Fränckel* och friherre *C. G. A. Klingspor*, hvilka yrkat, att utskottet måtte hemställa om bifall till Kongl Maj:ts framställning i ämnet;

af herrar *R. G. von Hedenberg*, friherre *F. W. von Otter*, *C. E. Casparsson* och *F. E. Pettersson*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Utskottet har funnit det vara ådagalagdt, att den nu för allenast sjöbefästningarna vid Karlskrona afsedda artillericorpsen, efter den föreslagna ändrade organisationen, bör blifva tillräcklig för att vid mobilisering lemna erforderligt befäl, underbefäl och kadermanskap till fästnings- och positionsartilleri för hela den befästade orten Karlskrona, således, icke allenast för nyssnämnda sjöbefästningar utan jemväl för Oscarsvärnslinierna och öarna samt den rörliga artilleripark som vid ortens försvar ansetts nödig, utan andra eller större anslagsbelopp än som redan äro beviljade till fästningsartillericorpsen för sjöbefästningarna jemte de till dessa afsedda fästningsartillerikompanierna, som nu tillhöra sjömanscorpsen, äfvensom att den sålunda organiserade artillericorpsen blifver i tillfälle att i fredstid bestrida garnisonstjensten i Karlskrona, hvilken för när-

varande uppehålles af flottans sjömanscorps, som derigenom undanryckes från sin egentliga tjenstgöring; och hemställer utskottet därför,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning må af Riksdagen bifallas»;

af friherre *J. T. Gripenstedt*, som ansett, att Kongl. Maj:ts förslag i första momentet för närvarande icke borde af utskottet förordas, men yrkat bifall till det andra momentet, angående pensioneringen för befäl och underbefäl med vederlikar vid Karlskrona artillericorps.

Det skulle här antecknas, att herrar *C. Lundeberg*, *A. G. Svedelius* och *F. A. Boström* icke deltagit i förestående ärendes slutbehandling inom utskottet.
